

Súd: Správny súd v Banskej Bystrici
Spisová značka: ZA-33Sa/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5023200160
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Darina Štoffová
ECLI: ECLI:SK:SpSBB:2024:5023200160.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Banskej Bystrici v konaní pred sudkyňou JUDr. Darinou Štoffovou vo veci žalobcu: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX D. XXXX, zast. advokátom JUDr. Ivanom Mikloškom, so sídlom Hodžova 13, 010 01 Žilina, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 560 623 7604 0 zo dňa 17. apríla 2023, takto

r o z h o d o l :

r o z h o d o l :

Rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 560 623 7604 0 zo dňa 17.04.2023 a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie č. 560 623 7604 0 zo dňa 27.01.2023 a č. 560 623 7604 0 – I, 560 623 7604 0 – II, 560 623 7604 0 – III, 560 623 7604 0 – IV, č. 560 623 7604 0 – V, všetky zo dňa 30.01.2023, z r u š u j e a vec vracia prvostupňovému orgánu verejnej správy na ďalšie konanie.

Žalovaný j e p o v i n n ý v plnom rozsahu nahradiť žalobcovi dôvodne vynaložené trovy konania a zaplatiť ich v lehote 20 dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bude určená ich výška.

o d ô v o d n e n i e :

Administratívne konanie

1. Sociálna poisťovňa, ústredie, rozhodnutím č. 560 623 7604 0 zo dňa 27.01.2023 priznala žalobcovi starobný dôchodok v sume 450,30 eura mesačne od 09.11.2018 (ďalej ako „rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku“). V odôvodnení rozhodnutia Sociálna poisťovňa konštatovala, že žalobca splnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok. Ku dňu 09.11.2018 získal 14 820 dní obdobia dôchodkového poistenia (t.j. 40,6028 rokov dôchodkového poistenia). Rozhodujúce obdobie určila ako obdobie rokov 1984 až 2017, v tomto období žalobca úhrnom získal 10 258 dní dôchodkového poistenia, to znamená 28,1042 rokov dôchodkového poistenia podľa § 63 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej ako „Zákon o sociálnom poistení“). Suma starobného dôchodku je určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu (0,9115), obdobia dôchodkového poistenia (40,6028 rokov obdobia dôchodkového poistenia) a aktuálnej dôchodkovej hodnoty (dôchodková hodnota platná k 09.11.2018 predstavovala 11,9379 eura). Suma starobného dôchodku sa ďalej podľa § 82 a § 293dx Zákona o sociálnom poistení zvyšuje odo dňa priznania dôchodku o 8,40 eura mesačne na 450,30 eura mesačne. Obdobie dôchodkového poistenia, rozhodujúce obdobie na výpočet dôchodku, sumy vymeriavacích základov na určenie poistného na dôchodkové poistenie, všeobecné vymeriavacie základy a osobné mzdové body sú uvedené v Osobnom liste dôchodkového poistenia, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku a je jeho neoddeliteľnou súčasťou.

2. Rozhodnutiami Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 30.01.2023 číslo 560 623 7604 0 – I, 560 623 7604 0 – II, 560 623 7604 0 – III, 560 623 7604 0 – IV a 560 623 7604 0 – V (ďalej ako „rozhodnutia o zvýšení dôchodku“ a spolu s „rozhodnutím o priznaní starobného dôchodku“ ďalej aj ako „prvostupňové rozhodnutia“) bol starobný dôchodok žalobcu od 01.01.2019 zvýšený na sumu 462,60 eura mesačne, od 01.01.2020 na sumu 479,20 eura mesačne, od 01.01.2021 na sumu 494,80 eura mesačne, od 09.12.2021 na sumu 515,70 eura mesačne a od 01.01.2023 na sumu 586,70 eura.

3. O odvolaniach žalobcu proti rozhodnutiu o priznaní starobného dôchodku a rozhodnutiam o zvýšení dôchodku rozhodol generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. 560 623 7604 0 zo dňa 17.04.2023 (ďalej ako „druhostupňové rozhodnutie“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) tak, že odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutia potvrdil. Žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zhrnul podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok a spôsob jeho výpočtu. Konštatoval, že priemerný osobný mzdový bod použitý na určenie dôchodku bol vypočítaný z osobných mzdových bodov dosiahnutých v rozhodujúcom období kalendárnych rokov 1984 až 2017, pričom úhrn osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia je 24,9914. Podiel úhrnu osobných mzdových bodov a rokov dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období (28,1042 rokov) predstavuje priemerný osobný mzdový bod 0,8893 navýšený podľa § 63 ods. 4 písm. d) Zákona o sociálnom poistení na hodnotu 0,9115. Suma starobného dôchodku určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia a aktuálnej dôchodkovej hodnoty predstavuje sumu priznaného starobného dôchodku, ktorá bola ďalej zvyšovaná (valorizácia). Žalovaný konštatoval, že prvostupňový orgán posúdil nárok na starobný dôchodok a určil sumu starobného dôchodku správne a v súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom poistení. Ako nedôvodnú žalovaný vyhodnotil námietku týkajúcu sa nesprávneho zhodnotenia obdobia dôchodkového poistenia od 01.07.1993 do 03.12.1997, kedy bol žalobca do poistenia prihlásený ako samostatne zárobkovo činná osoba. Žalobca v odvolaní žiadal započítať túto dobu poistenia už od priznania starobného dôchodku a zároveň za uvedené obdobie žiadal započítať dvojnásobne hrubé zárobky, pretože dlžné poistné zaplatil podľa neho dvakrát. Žalovaný konštatoval, že celé dlžné poistné za uvedenú dobu bolo zaplatené dňom 09.12.2021, preto v súlade s § 78 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení bolo obdobie od 01.07.1993 do 03.12.1997 započítané ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zaplata celú sumu dlžného poistného na dôchodkové poistenie. K námietke týkajúcej sa nesprávneho započítania výšky vymeriavacích základov z pracovného pomeru u zamestnávateľa FCP-SK, s.r.o. Bratislava (ďalej ako „zamestnávateľ FCP“) žalovaný uviedol, že pracovný pomer u zamestnávateľa FCP bol zhodnotený od 19.09.2011 do 30.09.2021. Žalovaný pri určení vymeriavacích základov aplikoval § 139a Zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého ak súd rozhodol o neplatnosti skončenia právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi, vymeriavací základ za každý kalendárny mesiac neplatne skončeného právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi je časť príjmu plynúceho z neplatne skončeného právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi pripadajúca na každý takýto kalendárny mesiac. Pretože zamestnávateľ FCP odmietol poskytnúť súčinnosť a nebolo možné vyhotoviť ani náhradný evidenčný list dôchodkového poistenia, žalobcovi boli započítané vymeriavacie základy rozpočítaním príjmu z neplatne skončeného pracovného pomeru na jednotlivé kalendárne mesiace a následne na kalendárne roky, a to tak, že za obdobie od 19.09.2011 do 31.12.2011 vymeriavací základ predstavoval 4 145,48 eura, od 01.01.2013 (správne malo byť 01.01.2012, pozn. správneho súdu) do 19.03.2012 vymeriavací základ predstavoval 1 125,78 eura (vymeriavací základ zhodnotený na základe evidenčného listu dôchodkového poistenia), od 20.03.2012 do 31.12.2012 vymeriavací základ 5 860,30 eura (vymeriavací základ vychádza z právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Trenčín, kde súd určil celkovú náhradu mzdy vo výške 7 065,03 eura), od 01.01.2013 do 28.02.2013 vymeriavací základ 1 204,73 eura (vymeriavací základ vychádza z právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Trenčín), od 01.03.2013 do 31.12.2013 vymeriavací základ 4 194,20 eura, v kalendárnom roku 2014 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2015 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2016 vymeriavací základ 5 942,63 eura, v kalendárnom roku 2018 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2019 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2020 vymeriavací základ 5 033,04 eura a od 01.01.2021 do 30.09.2021 vymeriavací základ 3 774,78 eura, keď v období od 01.03.2013 do 30.09.2021 vymeriavací základ vychádzal z právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 16Cpr/16/2019 zo dňa 25.02.2020 (ďalej ako „rozsudok OS BA III“). Pri priznaní a následnom zvyšovaní starobného dôchodku Sociálna poisťovňa, ústredie postupovala v súlade so zákonom, suma starobného dôchodku bola vypočítaná správne.

Správna žaloba

4. Správnu žalobou doručenu správnemu súdu v zákonnej lehote sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného ako aj s ním súvisiaceho rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku a rozhodnutí o zvýšení starobného dôchodku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Žalobca uviedol, že napadnuté rozhodnutie ako aj predchádzajúce rozhodnutia, ktorými bola žalobcovi určená výmera starobného dôchodku, vychádzajú z nesprávnych skutkových zistení a z nedostatočne zistených okolností rozhodujúcich pre určenie výšky starobného dôchodku žalobcu. Nesprávnosť rozhodnutí žalobca videl v nezohľadnení obdobia dôchodkového poistenia - obdobia od 01.07.1993 do 03.12.1997 v osobnom vymeriavacom základe žalobcu v pôvodnom rozhodnutí o priznaní starobného dôchodku k 09.11.2018. Žalobca uviedol, že v období od 20.11.1992 do 03.12.1997 podnikal ako živnostník. V súvislosti s ukončením podnikateľskej činnosti vykonal žalovaný u žalobcu kontrolu odvodu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie a vydal Protokol o kontrole č. 631/1999, z ktorého vyplynulo, že žalobca bol dlžný na poistnom celkovo 163 946 vtedajších Sk. Žalobca uhradil dlžné poistné v plnej výške na základe vydaného Platobného výmeru č. 200-1291-4101/99-1 zo dňa 14.09.1999, čo dokladoval príjmovými pokladničnými dokladmi. Pri spisovaní žiadosti o starobný dôchodok bol žalobca upozornený na existenciu nedoplatku na dôchodkové poistenie za toto obdobie v sume 1 812,40 eura. Aj keď bol žalobca presvedčený, že uhradil poistné v plnej výške, uvedenú sumu uhradil duplicitne dňa 07.12.2021. Žalobca ďalej namietal nesprávne určenie osobného vymeriavacieho základu za obdobie od 01.03.2013 do 30.09.2021. Konštatoval, že bol v pracovnom pomere so zamestnávateľom FCP od 19.09.2011. Zamestnávateľ dňa 12.03.2012 so žalobcom okamžite ukončil predmetný pracovný pomer, na základe podanej žaloby bolo určené, že okamžité skončenie pracovného pomeru je neplatné. Uvedený pracovný pomer bol ukončený výpoveďou žalobcu zo dňa 16.07.2021 ku dňu 30.09.2021. Pretože zamestnávateľ neposkytol žalobcovi náhradu mzdy, bol rozsudkom OS BA III zaviazaný zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady mzdy za obdobie od 11/2016 do 10/2019 sumu 43 200,36 eura, ktorá predstavuje náhradu mzdy za uvedené obdobie, pričom na každý kalendárny mesiac bol priznaný mesačný zárobok vo výške 1 200 eur. Uvedenú skutočnosť žalovaný v napadnutom rozhodnutí absolútne odignoroval, pretože pri mesačnej mzde 1 200 eur ročný príjem predstavoval 14 400 eur. Podľa osobného listu dôchodkového poistenia bola však žalobcovi ako osobný vymeriavací základ v uvedenom období započítaná suma, ktorá nezodpovedá skutočnej mzde žalobcu. Neposkytnutie súčinnosti zo strany zamestnávateľa nemôže byť na ujmu žalobcovi.

Vyjadrenie žalovaného

5. Žalovaný vo vyjadrení k správnej žalobe navrhol, aby správny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Poukázal na spôsob výpočtu starobného dôchodku a konštatoval, že Sociálna poisťovňa, ústredie určila sumu starobného dôchodku správne a v súlade s platnými právnymi predpismi. Vo vzťahu k námietke nezohľadnenia obdobia dôchodkového poistenia od 01.07.1993 do 03.12.1997 žalovaný uviedol, že daňové priznanie za roky 1994 až 1996 žalobca predložil dňa 03.11.2021, kedy predložil aj prihlášku registračného listu fyzickej osoby (samostatne zárobkovo činné osoby) - bol prihlásený do poistenia od 01.07.1993, a odhlášku registračného listu fyzickej osoby (samostatne zárobkovo činné osoby) k 03.12.1997. Poistné za obdobie od 01.07.1993 do 03.12.1997 bolo uhradené 09.12.2021. Poistné za uvedené obdobie bolo uhradené v správnej sume a iba raz, Sociálna poisťovňa neeviduje duplicitné platby. Pretože za uvedenú dobu poistenia bolo celé dlžné poistné na dôchodkové poistenie zaplatené dňom 09.12.2021, v súlade s ust. § 78 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení bolo sporné obdobie započítané ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zaplataenia celej sumy dlžného poistného na dôchodkové poistenie. Preto bol starobný dôchodok v súlade so zákonom zvýšený od 09.12.2021. Pokiaľ žalobca namietal nesprávne započítanie výšky vymeriavacích základov z pracovného pomeru u zamestnávateľa FCP v období od 01.03.2013 do 30.09.2021, žalovaný uviedol, že zamestnávateľ odmietol vyhotoviť evidenčný list dôchodkového poistenia zohľadňujúci celkovú dobu zamestnania a tomu zodpovedajúce vymeriavacie základy, preto bolo potrebné preukázať obdobie dôchodkového poistenia a sumu vymeriavacieho základu iným spôsobom. S poukazom na § 139a Zákona o sociálnom poistení žalovaný konštatoval, že právoplatným rozhodnutím súdu (OS BA III) bola žalobcovi priznaná náhrada príjmu z neplatne skončeného pracovného pomeru, pričom tento príjem je možné považovať za vymeriavací základ na platenie poistného na dôchodkové poistenie. Z uvedeného dôvodu boli započítané vymeriavacie základy rozpočítaním príjmu z neplatne skončeného pracovného pomeru na jednotlivé kalendárne mesiace a následne na kalendárne roky.

Replika

6. Žalobca v replike zopakoval, že dlžné poistné za obdobie rokov 1993 až 1997 uhradil v hotovosti v pobočke Sociálnej poisťovne podľa už predložených príjmových dokladov z ktorých vyplýva odvolávka na Platobný výmer č. 200-1291-4101/99-1. Realizované platby mali byť zohľadnené pri určení osobného vymeriavacieho základu za uvedené obdobie. Pokiaľ ide o osobný vymeriavací základ za obdobie od 01.03.2013 do 30.09.2021, z rozsudku OS BA III, ktorým bol žalobcovi voči jeho zamestnávateľovi priznaný nárok na náhradu mzdy za obdobie od 11/2016 do 10/2019 v celkovej výške 43 200,36 eura, nepochybne vyplýva, že hrubý mesačný zárobok žalobcu bol vo výške 1 200 eur.

7. Neskoršími podaniami žalobca do súdneho spisu predložil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0209019424-GC09/2024 zo dňa 06.02.2024, ktorým bolo rozhodnuté, že povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti žalobcovi ako zamestnancovi zamestnávateľa FCP zaniklo dňom 30.09.2021 ako aj rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, ktorým toto prvostupňové rozhodnutie v odvolacom konaní potvrdil. Zároveň žalobca do spisu doložil rozsudok Okresného súdu Ružomberok zo dňa 12.01.2023, č.k. 10Cpr/13/2022-135, vo veci žaloby bývalého zamestnávateľa žalobcu (spoločnosti FCP-SK s.r.o.), ktorú podal voči A. B. C. (žalobcovi v tomto konaní) ako aj rozsudok odvolacieho súdu (Krajského súdu v Žiline) v tejto veci. Pretože tieto rozsudky sa netýkajú nároku žalobcu na starobný dôchodok, správny súd sa nimi bližšie v tomto konaní nezaoberal.

Posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov

8. Na základe zákona č. 151/2022 Z.z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov prešiel od 01.06.2023 výkon súdnictva z krajských súdov na správne sudy vo všetkých veciach, v ktorých je od 01.06.2023 daná právomoc správnych súdov, konkrétne z Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Trenčíne a Krajského súdu v Žiline na Správny súd v Banskej Bystrici. Vzhľadom na uvedené sa toto konanie pôvodne vedené na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 33Sa/6/2023 vedie na Správnom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. ZA-33Sa/6/2023.

9. Správny súd preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňové rozhodnutia, priebeh administratívneho konania predchádzajúci ich vydaniu, vychádzajúc zo skutkového a právneho stavu existujúceho v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia (§ 135 ods. 1 Správneho súdneho poriadku v znení účinnom do 30.06.2023), súc neviazaný rozsahom žaloby a dôvodmi žaloby (§ 134 ods. 2 písm. d/, § 203 ods. 1 a 2 Správneho súdneho poriadku). Správny súd vec prejednal v súlade s § 107 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej ako „SSP“) bez nariadenia pojednávania, pretože ústne pojednávanie žiaden z účastníkov konania nenavrhol a jeho nariadenie si nevyžiadal ani iný dôvod podľa § 107 ods. 1 SSP. Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku bolo zverejnené na úradnej tabuli tunajšieho súdu od 19.07.2024 do 26.09.2024. Pretože sa verejného vyhlásenia rozsudku nezúčastnili účastníci konania, ani žiadna verejnosť, správny súd vyhlásil rozsudok vyvesením jeho skráteného písomného vyhotovenia bez odôvodnenia na úradnej tabuli súdu dňa 24.09.2024 v súlade s § 137 ods. 3 veta druhá SSP.

10. Podľa § 138 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom ku dňu vydania napadnutého rozhodnutia, t.j. od 01.02.2023 do 30.04.2023 (ďalej ako „Zákon č. 461/2003 Z.z.“ alebo „Zákon o sociálnom poistení“); vymeriavací základ zamestnanca, ktorý vykonáva zárobkovú činnosť uvedenú v § 3 ods. 1 písm. a), je príjem plynúci z tejto zárobkovej činnosti okrem príjmov, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené podľa osobitného predpisu, a okrem príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca. Vymeriavací základ zamestnanca je aj podiel na zisku vyplatený obchodnou spoločnosťou alebo družstvom zamestnancovi bez účasti na základnom imaní tejto spoločnosti alebo družstva. Vymeriavací základ zamestnanca, ktorý vykonáva zárobkovú činnosť uvedenú v § 3 ods. 2 a 3, je príjem plynúci z tejto zárobkovej činnosti okrem príjmov, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené podľa právnych predpisov štátu, podľa ktorých sa tento príjem zdaňuje. Vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody určenej podľa § 227a sa znižuje o odvodovú odpočítateľnú položku. Vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce sa znižuje o odvodovú odpočítateľnú položku pri sezónnej práci.

11. Podľa § 195 ods. 1 a 2 Zákona č. 461/2003 Z. z.: (1) Organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. (2) Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

12. Podľa § 196 ods. 1 a 6 Zákona č. 461/2003 Z. z.: (1) Dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu vecí, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne. (6) Podľa § 196 ods. 6 Zákona č. 461/2003 Z. z. účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhli, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu vecí.

13. Predmetom súdneho prieskumu je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku žalobcovi a naň nadväzujúce rozhodnutia o zvýšení sumy starobného dôchodku.

14. Vo vzťahu k samotnému výpočtu sumy starobného dôchodku správny súd uvádza, že pre výpočet sumy starobného dôchodku sú v zmysle § 66 Zákona o sociálnom poistení rozhodujúce tieto skutočnosti: priemerný osobný mzdový bod, obdobie dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálna dôchodková hodnota platná v čase uplatneného nároku na dávku.

15. V tomto prípade bol žalobcovi priznaný starobný dôchodok od 09.11.2018, hodnoty osobných mzdových bodov boli zisťované za rozhodujúce obdobie kalendárnych rokov 1984 až 2017.

16. Z výpisu zo živnostenského registra vyplýva, že žalobca disponoval živnostenským oprávnením od 20.11.1992 do 03.12.1997. Obdobie poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činné osoby od 01.07.1993 do 03.12.1997 bolo podľa vyjadrenia žalovaného prihlásené spätne, daňové priznania za roky 1994 až 1996 žalobca predložil 03.11.2021. V tento deň predložil aj prihlášku - registračný list samostatne zárobkovo činné osoby (s dátumom prihlásenia od 01.07.1993) a odhlášku k 03.12.1997. Následne bol žalobcovi poskytnutý údaj a suma k zaplateniu poistného (nedoplatku) na dôchodkové poistenie. Poistné žalobca uhradil 09.12.2021. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí uviedol, že poistné za uvedené obdobie bolo uhradené v správnej sume a iba raz, Sociálna poisťovňa neeviduje duplicitné platby. Žalobca tvrdil, že sporné poistné uhradil dvakrát, neprodukoval však žiadny dôkaz o duplicitnej úhrade poistného. Z predložených príjmových pokladničných dokladov (ktoré sú súčasťou aj administratívneho spisu a boli predložené aj v správnom súdnom konaní) vyplýva, že žalovaný v roku 2004 uhradil na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne v hotovosti: dňa 27.12.2004 čiastku 30 000 vtedajších Sk (účel: Pv 200-1291-4101/99-1), dňa 29.12.2004 čiastku 75 000 vtedajších Sk (účel: Pv 200-1291-4101/99-1), dňa 29.12.2004 čiastku 1 667 vtedajších Sk (účel: Penále 1/95-12/96) a dňa 30.12.2004 čiastku 40 810 vtedajších Sk (účel: Pv 200-1290-4101/99-1, PV 200-1291-4101/99-1). Ďalej je súčasťou spisu Protokol č. 631/1999 o kontrole odvodu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie a kontrole hospodárenia s prostriedkami nemocenského poistenia za obdobie 01.12.1992 až 31.12.1997, v zmysle ktorého poistné predstavuje 163 946 vtedajších Sk. Čiastka, ktorú žalobca podľa príjmových pokladničných dokladov uhradil Sociálnej poisťovni v roku 2004 za účelom splatenia dlžnej sumy podľa Platobného výmeru 200-1291-4101/99-1 predstavuje 145 810 vtedajších Sk – bez započítania úhrady 1 667 vtedajších Sk, pri sume ktorej je na príjmovom pokladničnom doklade uvedený účel – úhrada penále (ani keby však táto čiastka bola započítaná, nemalo by to vplyv na záver, že celá suma poistného uhradená nebola). Pretože táto suma nedosahuje sumu uvedenú v predmetnom protokole (platobný výmer nie je súčasťou administratívneho spisu, ani nebol predložený žalobcom v správnom súdnom konaní), nebolo osvedčené a preukázané tvrdenie žalovaného, že uhradil v plnej sume záväzok voči Sociálnej poisťovni – poistné za obdobie od 01.07.1993 do 03.12.1997 pred dňom 09.12.2021. Nie je teda dôvodná žalobná námietka o nezapočítaní obdobia dôchodkového poistenia za obdobie od 01.07.1993 do 03.12.1997 v pôvodnom rozhodnutí o priznaní starobného dôchodku.

17. Podľa ustanovenia § 78 ods. 1 prvá veta Zákona o sociálnom poistení povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osobe a dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe, ktoré nezaplatili včas a v správnej sume poistné na dôchodkové poistenie za obdobie, za ktoré boli povinné platiť poistné na dôchodkové poistenie, sa toto obdobie započíta na nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok a invalidný dôchodok a na určenie ich sumy ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa, v ktorom bola zaplatená celá suma dlžného poistného na dôchodkové poistenie. Pretože žalobca za uvedenú dobu poistenia celú sumu dlžného poistného zaplatil 09.12.2021 – ako to vyplýva z administratívneho spisu, konkrétne z evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia za roky 1993 až 1997, v ktorom je uvedené, že poistné bolo uhradené 09.12.2021, keď zároveň súčasťou administratívneho spisu je aj podací lístok o platbe čiastky 1 812,40 eura uhradenej žalobcom na účet Sociálnej poisťovne dňa 09.12.2021 (VS: 5606237604), nie je dôvodná žalobná námietka o nesprávnom započítaní uvedenej doby na účely výpočtu starobného dôchodku. V súlade s citovaným ustanovením § 78 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení bolo obdobie od 01.07.1993 do 03.12.1997 započítané ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zaplatenia celej sumy dlžného poistného na dôchodkové poistenie a správne bol starobný dôchodok žalobcovi Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 560 623 7604 – IV zo dňa 30.01.2023 zvýšený až od 09.12.2021 (Sociálna poisťovňa, ústredie, prepočítala výšku starobného dôchodku, keď po zohľadnení uvedeného obdobia vychádzala z obdobia dôchodkového poistenia 45 rokov a 12 dní).

18. Zo spisu ďalej vyplýva, že žalobca bol v pracovnom pomere so zamestnávateľom FCP v období od 19.09.2011 do 30.09.2021. Krajský súd v Trenčíne Rozsudkom zo dňa 28.09.2016 č.k. 6CoPr/7/2015-191 (právoplatným 31.10.2016) určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalobcovi jeho zamestnávateľom dňa 12.03.2012 je neplatné. Okresný súd Bratislava III Rozsudkom zo dňa 25.02.2020 č.k. 16Cpr/16/2019-65 (právoplatným 06.05.2020) určil, že žalovaný (FCP-SK s.r.o.) je povinný zaplatiť žalobcovi (A. B. C.) sumu 43 200,36 eura s príslušným úrokom z omeškania. Okresný súd rozhodol na základe žaloby žalobcu zo dňa 31.10.2019, ktorou sa žalobca domáhal náhrady mzdy za obdobie od novembra 2016 do októbra 2019 pri hrubom mesačnom zárobku 1 200 eur. V odôvodnení rozsudku okresný súd taktiež uviedol, že Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 26.11.2018 sp. zn. 5Cpr/1/2012-332 (právoplatným v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu dňa 12.09.2019) súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady mzdy za obdobie od 05/2012 do 02/2013.

19. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí uviedol, že na preukázanie sumy osobného vymeriavacieho základu boli zistené údaje, ktoré sa nachádzajú v evidencii pobočky Sociálnej poisťovne súvisiace s platením poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie, pričom s poukazom na ust. § 139a Zákona o sociálnom poistení konštatoval, že žalobcovi boli započítané vymeriavacie základy rozpočítaním príjmu z neplatne skončeného pracovného pomeru na jednotlivé kalendárne mesiace a následne na kalendárne roky. Na základe uvedeného bol pracovný pomer u zamestnávateľa FCP zhodnotený od 19.09.2011 do 30.09.2021 s nasledujúcimi vymeriavacími základmi: (i) V období od 19.09.2011 do 19.03.2012 vychádzala Sociálna poisťovňa z vymeriavacieho základu zhodnoteného na základe evidenčného listu dôchodkového poistenia, v zmysle ktorého žalobca dostával hrubú mesačnú mzdu 1 200 eur, (ii) V období od 20.03.2012 do 28.02.2013 vychádzala Sociálna poisťovňa pri určení vymeriavacieho základu z právoplatného rozhodnutia príslušného okresného súdu, ktorý určil náhradu mzdy žalobcu za uvedené obdobie. Správny súd dopĺňa, že v napadnutom rozhodnutí pravdepodobne došlo ku chybe v písaní (keď žalovaný uviedol, že vychádzal z rozsudku Okresného súdu Trenčín namiesto rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica) -z rozsudku OS BA III ako aj odôvodnenia rozhodnutia žalovaného vo veci zániku povinného dôchodkového poistenia žalobcu ako zamestnanca FCP vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 26.11.2018 sp. zn. 5Cpr/1/2012-332 (právoplatným dňa 12.09.2019) bola zamestnávateľ FCP uložená povinnosť zaplatiť A. B. C. náhradu mzdy za obdobie od 14.05.2012 do 14.02.2013 v sume 7 065,03 eura. (iii) Pri určení vymeriavacieho základu za nasledujúce obdobia, t.j. za obdobie od 01.03.2013 do 30.09.2021 vychádzala Sociálna poisťovňa z právoplatného rozhodnutia OS BA III. Z Osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku, vyplýva, že ako osobný vymeriavací základ v kalendárnom roku 2013 Sociálna poisťovňa, ústredie uviedla sumu 5 398,93 eura, v kalendárnom roku 2014 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2015 vymeriavací základ 5 033,04 eura, v kalendárnom roku 2016 vymeriavací základ 5 033,04 eura a v kalendárnom roku 2017 vymeriavací základ 5 942,63 eura.

20. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ako aj podľa obsahu administratívneho spisu (emailovej správy zo dňa 31.10.2022 podľa ktorej suma 43 200,36 eura bola rozpočítaná na obdobie od 01.03.2013 do 30.09.2021), vyplýva, že Sociálna poisťovňa rozpočítala rozsudkom OS BA III priznanú sumu 43 200,36 eura na obdobie od 01.03.2013 do skončenia pracovného pomeru, t.j. do 30.09.2021. Týmto rozsudkom však bola žalobcovi priznaná náhrada mzdy výlučne za obdobie od novembra 2016 do októbra 2019 v zmysle žalobného návrhu žalobcu (keď okresný súd bol viazaný žalobným návrhom), teda za obdobie 36 mesiacov, čo matematicky zodpovedá hrubému mesačnému zárobku 1 200 eur. Takýto postup (rozpočítanie priznanej náhrady mzdy za obdobie od novembra 2016 do októbra 2019 na obdobie od 01.03.2013 do 30.09.2021) potom nebol v súlade s ustanovením § 139a Zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého ak súd rozhodol o neplatnosti skončenia právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi, vymeriavací základ za každý kalendárny mesiac neplatne skončeného právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi je časť príjmu plynúceho z neplatne skončeného právneho vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi pripadajúca na každý taký kalendárny mesiac. Keď Sociálna poisťovňa takto priznanú náhradu príjmu rozpočítala aj za iné časové obdobie, než za aké bola priznaná, nesprávne v Osobnom liste dôchodkového poistenia uviedla osobný vymeriavací základ za roky 2013 až 2017, ktoré spadali do rozhodujúceho obdobia, a teda postupovala nesprávne pri výpočte starobného dôchodku. Je preto dôvodná žalobná námietka žalobcu, že žalovaný ako osobný vymeriavací základ za rozhodujúce obdobie započítal sumu, ktorá nezodpovedala priznanej náhrade príjmu za príslušné obdobie. Rozsah a spôsob započítania náhrady príjmu do vymeriavacieho základu je pritom podstatný pre určenie priemerného osobného mzdového bodu potrebného pre výpočet starobného dôchodku. Priemerný osobný mzdový bod sa podľa § 63 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v rozhodujúcom období a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období. Osobný mzdový bod sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu (§ 62 ods. 1 cit. zákona). Osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo, z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené (§ 61 Zákona o sociálnom poistení). Podľa § 60 ods. 1 druhá veta (pred bodkočiarkou) Zákona o sociálnom poistení, ak zamestnávateľ nesplnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú. Je nepochybné, že výška osobného vymeriavacieho základu ovplyvňuje výšku osobného mzdového bodu za daný kalendárny rok a ten ovplyvňuje výšku priemerného osobného mzdového bodu, ktorý je rozhodujúci pre určenie výšky starobného dôchodku.

21. Z rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu SR zo dňa 29.11.2023 sp. zn. 7Ssk/209/2022, bod 14. a nasl. vyplýva, že ustanovenie § 139a Zákona o sociálnom poistení (vložené do zákona novelou s účinnosťou od 01.08.2006) je špeciálnou právnou normou, ktorá upravuje posudzovanie náhrad príjmu (mzdy) ako vymeriavacieho základu. V zmysle príslušných ustanovení Zákonníka práce je zamestnávateľ povinný poskytnúť zamestnancovi náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku, a to odo dňa, kedy zamestnanec oznámil, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do času, kedy mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo do rozhodnutia súdu o skončení pracovného pomeru (§ 79 Zákonníka práce). Náhrada mzdy sa poskytuje vo výške priemerného zárobku, ktorý sa zisťuje ako priemerný hodinový zárobok. Osobitný postup prepočtu na kalendárne mesiace sa použije, ak sa má podľa pracovnoprávných predpisov použiť priemerný mesačný zárobok. Nárok na náhradu mzdy podľa kasačného súdu nepredstavuje akúsi paušálnu sumu za celé obdobie neplatne skončeného pracovného pomeru, ale poskytuje sa za presne vymedzené obdobia, spravidla jednotlivé kalendárne mesiace. Za určité mesiace sa pritom nemusí poskytnúť vôbec, pretože nemusia byť splnené podmienky jej poskytnutia v zmysle § 79 Zákonníka práce, prípadne môže byť nárok za daný mesiac už premlčaný. Treba teda ustáliť, aká konkrétna náhrada mzdy (aký príjem plynúci z tohto vzťahu) sa zamestnancovi priznala za ten-ktorý kalendárny mesiac. Až po takomto ustálení jednotlivých vymeriavacích základov za jednotlivé mesiace je možné zistiť, aký vymeriavací základ možno započítať do osobného vymeriavacieho základu za ten-ktorý kalendárny rok.

22. Zo skutkových okolností veci vyplýva, že o nároku žalobcu na náhradu mzdy rozhodli právoplatne súdy v civilnom konaní, a to Okresný súd Považská Bystrica rozhodol o nároku na náhradu mzdy žalobcu od jeho zamestnávateľa FCP za obdobie od 20.03.2012 do 28.02.2013 a Okresný súd Bratislava III rozhodol o nároku žalobcu na náhradu mzdy za obdobie od 16.12.2016 do 16.11.2019. Takto vypočítaná náhrada je podľa § 139a Zákona o sociálnom poistení vymeriavacím základom pre platenie poistného. Oba súdy rozhodli o náhrade mzdy za presne vymedzené časové obdobie. Ako už bolo uvedené,

Sociálna poisťovňa síce pri výpočte starobného dôchodku vo vymeriavacích základoch za rozhodujúce obdobia zohľadnila priznanú náhradu mzdy príslušnými rozsudkami okresných súdov (Okresného súdu Považská Bystrica a OS BA III), avšak vo vzťahu k náhrade mzdy priznanej rozsudkom OS BA III priznanú náhradu mzdy rozpočítala nie na kalendárne mesiace, za ktoré bola náhrada mzdy priznaná, ale za celé zostávajúce obdobie trvania pracovného pomeru žalobcu u jeho zamestnávateľa FCP, ktoré nemal pokryté evidenčným listom dôchodkového poistenia. Je teda dôvodná námietka, že priznaná náhrada mzdy bola nesprávne vyhodnotená Sociálnou poisťovňou. Súčasne však nemožno dať za pravdu žalobcovi, že na základe predloženého rozsudku OS BA III mal vymeriavací základ za roky 2013 až 2017 predstavovať sumu 14 400 eur za každý kalendárny rok (1 200 eur x 12 mesiacov), pretože to nemá oporu v rozsudku o priznaní náhrady príjmu, ani v žiadnom inom doposiaľ predloženom doklade. Pojem vymeriavací základ vymedzuje predovšetkým ustanovenie § 138 Zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého je vymeriavacím základom zamestnanca predovšetkým príjem za vykonanú prácu. Toto ustanovenie dopĺňa § 139a Zákona o sociálnom poistení. Sociálna poisťovňa rozpočítala žalobcovi priznanú náhradu mzdy za obdobie od novembra 2016 do októbra 2019 na roky 2013 až 2021 zjavne na základe nesprávneho výkladu ustanovenia § 139a Zákona o sociálnom poistení. Správnosť takéhoto rozpočítania je vo výsledku otázkou výkladu a aplikácie tohto ustanovenia, teda otázkou právneho posúdenia veci. Ustanovenie § 139a Zákona č. 461/2003 Z.z. vyložil Najvyšší správny súd SR v Rozsudku zo dňa 29.11.2023 sp. zn. 7Ssk/209/2022, bod 22. tak, že vyžaduje, aby sa náhrada mzdy považovala za vymeriavací základ vždy za ten konkrétny mesiac, za ktorý sa aj skutočne priznala. Sociálna poisťovňa, ústredie teda pri ustálení osobných vymeriavacích základov postupovala v rozpore s citovaným ustanovením. Tým nesprávne určila aj osobné mzdové body a následne aj priemerný osobný mzdový bod, pričom žalovaný prvostupňové rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku potvrdil.

23. Z uvedených dôvodov správny súd napadnuté rozhodnutie vrátane prvostupňového rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku a naň nadväzujúce rozhodnutia o zvýšení starobného dôchodku zrušil z dôvodu ustanoveného v § 191 ods. 1 písm. c) SSP (z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia) a podľa ods. 4 tohto ustanovenia vec vrátil Sociálnej poisťovni, ústredie (prvostupňovému orgánu) na ďalšie konanie. Sociálna poisťovňa, ústredie, ktorej bola vec vrátená na ďalšie konanie, je v ďalšom konaní viazaná právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku, pričom jej úlohou bude určiť výšku vymeriavacieho základu za rozhodujúce obdobie (v tomto prípade za „sporné“ roky 2013 až 2017). Na základe toho Sociálna poisťovňa, ústredie, nanovo ustáli osobné vymeriavacie základy žalobcu za roky 2013 až 2017, ako aj osobné mzdové body, priemerný osobný mzdový bod a vo výsledku aj sumu starobného dôchodku.

24. Pokiaľ žalobca namietal, že žalovaný o jeho žiadosti o starobný dôchodok, ktorú podal dňa 08.11.2021 rozhodol po viac ako štrnástich mesiacoch, správny súd uvádza, že rozhodnutie o starobnom dôchodku po lehote podľa § 210 Zákona o sociálnom poistení nespôsobuje samo o sebe nezákonnosť rozhodnutia. Táto skutočnosť by mohla byť posúdená ako nečinnosť orgánu verejnej správy, avšak nie v tomto správnom súdnom konaní, v ktorom správny súd preskúmava zákonnosť už vydaného rozhodnutia.

25. Žalobca bol v konaní pred správnym súdom úspešný, preto mu správny súd priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania podľa § 167 ods. 1 SSP. O výške trov konania rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku podľa § 175 ods. 2 SSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú je potrebné podať na Správnom súde v Banskej Bystrici v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia oprávnenému subjektu (§ 443 ods. 1 SSP). Kasačná sťažnosť podaná v listinnej podobe musí byť podaná v potrebnom počte vyhotovení (§ 56 ods. 3 SSP).

Podľa § 445 ods. 1 a 2 SSP, (1) v kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť: a) označenie napadnutého rozhodnutia, b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), d) návrh výroku rozhodnutia

(sťažnostný návrh). (2) Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že: a/ na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, c/ účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, e/ vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd, f/ nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, g/ rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, h/ sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, i/ nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ nemusí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom (§ 449 ods. 2 písm. b/ SSP).